

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рев-07-000 323
Бања Лука, 4.2.2009. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као предсједника вијећа, Стаке Гојковић и Биљане Томић као чланова вијећа, у правној ствари тужиоца С. - Савремена ... Д.О.О. Г., кога заступа пуномоћник Б. Р., адвокат из Б. Л., против туженог Д. Д. из Г., ... број ..., кога заступа пуномоћник М. Г., адвокат из Г., ради накнаде штете, в.с. 20.000,00 КМ и у правној ствари противтужиоца Д. Д. из Г. (у даљем тексту: тужени), против противтуженог С. Д.О.О. Г. (у даљем тексту: тужилац), ради исплате 76.040,00 КМ, одлучујући о ревизији тужиоца против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број Ж-183/04 од 13.10.2006. године, на сједници одржаној 4.2.2009. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се уважава, преиначав се пресуда Окружног суда у Бањој Луци број Ж-183/04 од 13.10.2006. године тако што се жалба туженог одбија и потврђује пресуда Основног суда у Градишци број Рс-10/03 од 16.1.2004. године у дијелу којим је тужени обавезан да тужиоцу надокнади штету у износу од 20.000,00 КМ са законском затезном каматом почев од 17.2.2003. године до исплате, те да му надокнади трошкове парничног поступка у износу од 1.375,00 КМ са законском затезном каматом почев од 16.1.2004. године до исплате, све у року од 15 дана под пријетњом извршења.

Тужени је дужан надокнадити тужиоцу трошкове ревизијског поступка у износу од 842,40 КМ у року од 15 дана под пријетњом извршења.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Градишци број Рс-10/03 од 16.1.2004. године обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде штете исплати износ од 20.000,00 КМ са законском затезном каматом почев од 17.2.2003. године до исплате, као и да му накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.375,00 КМ, са законском затезном каматом почев од 16.1.2004. године до исплате.

Истом пресудом одбијен је противтужбени захтјев туженог којим је тражио да се тужилац обавезе да му на име разлике између договорене и исплаћене плате (провизије) исплати 71.540,00 КМ и на име накнаде плате износ

од 4.500,00 KM, са законском затезном каматом почев од 4.9.2003. године до исплате.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број Ж-183/04 од 13.10.2006. године жалба туженог је дјелимично уважена, првостепена пресуда у досуђујућем дијелу преиначена тако што је тужбени захтјев тужиоца одбијен као неоснован, док је у преосталом дијелу жалба туженог одбијена као неоснована и првостепена пресуда у одбијајућем дијелу потврђена, те одлучено да свака странка сноси своје трошкове.

Благовремено изјављеном ревизијом тужилац побија другостепену пресуду у дијелу којим је жалба туженог уважена, првостепена пресуда преиначена и одбијен тужбени захтјев тужиоца, због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се побијана пресуда у оспореном дијелу преиначи и првостепена пресуда потврди, уз накнаду трошкова ревизијског поступка.

Тужени није благовремено одговорио на ревизију тужиоца.

Ревизија је основана.

У овом ревизијском поступку предмет испитивања је другостепена пресуда само у дијелу којим је одлучено о тужбеном захтјеву тужиоца. Тужилац је у овој парници захтијевао да се тужени обавезе да му на име накнаде штете исплати износ од 20.000,00 KM због повреде клаузуле конкуренције према члану 12. уговора о раду закљученом 15.3.2000. године, по престанку радног односа туженог код тужиоца.

Тужени је оспорио тужбени захтјев тужиоца тврдњом да је одредба члана 12. уговора о раду незаконита, да је до отказа уговора о раду дошло због повреде уговора од стране тужиоца као послодавца, па да се тужилац не може позивати на повреду клаузуле конкуренције ус мислу члана 102. став 1. и 2. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 38/00 до 66/03, у даљем тексту: ЗР), а да послове које сада обавља код другог послодавца и нису конкурентски послови.

Одлучујући о тужбеном захтјеву тужиоца првостепени суд је утврдио: да су тужилац, као послодавац и тужени, као радник закључили уговор о раду 15.3.2000. године; да је тужени обављао послове директора; да је чланом 12. тог уговора одређено да раник не смије у раздобљу од 2 године по евентуалном прекиду радног односа са послодавцем за свој или туђи рачун, изравно или посредно обављати или склапати послове при којима би искориштавао техничко-технолошко или пословно знање, те особито пословне везе које је стекао при раду или у оквиру рада код послодавца; исто тако радник не смије трећим особама давати савјете у смислу претходне ставке; радник је обавезан током трајања обавезе из претходног става (конкурентска клаузула) послодаца одмах обавјештавати о пословима које жели или намјерава радити, а послодавац је у том случају обавезан у року од 15 дана да се службено изјасни да ли се на предметне послове односи конкурентска клаузула; уколико радник прекрши обавезе из горња два става, обавезује се послодавцу исплатити одштету у

паушалном износу од 20.000,00 ДМ; да је туженом уговором одређена плата у износу од 1.500,00 КМ мјесечно; да је усмено речено да ће добити провизију за продату робу, а на крају године према резултатима пословања одређену награду; да је туженом уредно исплаћивана плата, а да му је на име провизије исплаћен износ од 46.417,80 КМ; да је одлуком тужиоца од 24.7.2002. године тужени разрјешен дужности директора; да је 7.10.2002. године извршена примопредаја између туженог као дотадашњег директора и С. Т., као новог директора; да је тужилац понудио туженом потписивање новог уговора о раду на радном мјесту продавца на терену; да тужени није пристао да закључи понуђени уговор о раду, те да је писменим путем 12.11.2002. године обавијестио послодавца да он даје отказ уговора о раду са даном 15.11.2002. године; да је са даном 15.11.2002. године тужени засновао радни однос код другог послодавца; да се тужилац бави продајом средстава за савремену исхрану животиња, а да се нови послодавац туженог бави, поред осталог трговином на велико зрнастим производима, сјемењем и храном за животиње.

Код оваквог стања чињенице првостепени суд је закључио да је тужени повриједио одредбу члана 12. уговора о раду јер је засновао радни однос код другог послодавца који се бави истом дјелатношћу као и тужилац истог дана када му је отказао уговор о раду, а да тужиоца није обавијестио ради изјашњења да ли се на нови посао односи конкурентска клаузула. Првостепени суд сматра да уговор о раду од 15.3.2000. године није незаконит због тога што се одредба члана 12. односи на двије године, јер се у овом случају сматра да вриједи законско одређење од једне године према одредби члана 102. став 1. ЗР. По оцјени првостепеног суда до престанка радног односа туженог је дошло његовом вољом, јер је тужени отказао уговор о раду, а да је тужилац понудио туженом закључење новог уговора о раду под условима који одговарају сложености послова које би обављао на новом радном мјесту, па да у конкретном случају тужилац као послодавац није повриједио уговор о раду.

Из ових разлога је првостепени суд позивајући се на одредбу члана 12. уговора о раду и члан 102. став 1. ЗР удовољио тужбеном захтјеву тужиоца.

Одлучујући о жалби туженог другостепени суд је оцјенио да су одредбом члана 12. уговора о раду странке уговориле уопштenu пословну клаузулу конкуренције, а да нису уговориле територијално важење клаузуле. Другостепени суд сматра да забрана конкуренције, уколико се уговори, мора да садржи и тачно послове на које се односи, јер да предмет забране могу бити сви послови које послодавац обавља или само одређени послови и у том случају морају бити таксативно набројани. Налазећи да је у одредбу члана 12. уговора о раду унесена уопштена клаузула конкуренције јер није уговорено на које се послове односи, нити је наведено да се односи на све послове, а да тужилац није доказао које послове тужени обавља код новог послодавца, другостепени суд сматра да сама номенклатура дјелатности новог послодавца не може бити основ за тврдњу да је повријеђена клаузула конкуренције. Према схватању другостепеног суда тужилац није у складу са одредбом члана 7. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске”, бр. 58/03, 85/03, 74/05 и 63/07- у даљем тексту: ЗПП) доказао чињенице које би дале упориште за примјену одредбе члана 102. ЗР, па је првостепену пресуду у досуђујућем дијелу преиначио тако што је одбио тужбени захтјев тужиоца.

Основано ревидент истиче да је другостепена пресуда у побијаном дијелу заснована на погрешној примјени материјалног права.

Из стања списка предмета произлази неспорним да су парничне странке закључиле уговор о раду 15.3.2000. године на темељу којег је тужени обављао послове директора. У вријеме закључења спорног уговора о раду Закон о раду није био ни донесен. Овај закон објављен је 8.11.2000. године у „Службеном гласнику Републике Српске”, број 38/00 и ступио је на снагу осмог дана од дана објављивања. Стога се законитост наведеног уговора о раду не може цијенити према одредбама Закона о раду, како су то погрешно учинили нижестепени судови, него према одредбама Закона о предузећима који је био на снази у вријеме закључења наведеног уговора о раду.

Према одредби члана 88. став 1. Закона о предузећима (“Службени гласник РС”, бр. 24/98, 62/02, 66/02, 38/03, 97/04 и 34/06.) члан ортачког друштва, комплементар командитног друштва, члан друштва с ограниченом одговорношћу и члан управе, надзорног одбора и одбора извршних директора друштва с ограниченом одговорношћу, акционарског друштва и јавног предузећа не могу имати то својство нити бити запослени, односно прокуристи у било ком другом предузећу, односно другом правном лицу исте или сродне дјелатности која би могла бити конкурентна, нити могу бити предузетници који обављају такву дјелатност. Ставом 3. исте законске одредбе прописано је да се оснивачким актом, односно статутом предузећа може утврдити да забрана из става 1. траје и после губитка из тог става, али не дуже од двије године. Ставом 4. тачка 4. одређено је да ако лице из става 1. овог члана прекрши клаузулу конкуренције предузеће може тражити накнаду штете.

Из садржаја одредбе члана 12. уговора о раду од 15.3.2000. године произлази да је клаузула конкуренције коју су парничне странке уговориле у складу са одредбама члана 88. Закона о предузећима. Проведеним доказима утврђено је да је тужени разрјешен дужности директора одлуком надлежног органа тужиоца од 24.7.2002. године, да је примопредаја између туженог и новог директора извршена 7.10.2002. године и да је тужилац понудио туженом закључење новог уговора о раду. Неспорно је да тужени није прихватио понуђени нови уговор о раду, да је писменим путем 12.11.2002. године отказао уговор о раду тужиоцу, да је закључио уговор о раду са новим послодавцем 15.11.2002. године, а да тужиоца није обавијестио о тој намјери у складу са обавезом преузетом чланом 12. уговора о раду. Првостепени суд је утврдио да се нови послодавац туженог бави истом дјелатношћу као тужилац па је тужени био дужан да се придржава уговорене клаузуле конкуренције, без обзира да ли су послови које је намјеравао обављати код новог послодавца конкурентски или не.

Тужени је на главној расправи пред првостепеним судом учинио неспорним да је разрјешен дужности директора на лични захтјев, па како је неспорно и да му је тужилац понудио закључивање новог уговора о раду на радно мјесто продавца на терену, неоснован је приговор туженог да је тужилац повриједио уговор о раду на његову штету и да се због тога не може позивати на клаузулу конкуренције. Првостепени суд је утврдио, а што међу парничним странкама није ни спорно, да је туженом уредно исплаћивана уговорена плата,

да му је исплаћена провизија према оствареном укупном промету робе у укупном износу од 46.418,80 КМ и да му је тужилац понудио нови уговор о раду под условима који одговарају сложености послова које би обављао, па је правилан и закључак првостепеног суда да је отказ уговора о раду тужиоцу од стране туженог израз његове слободне воље.

Из напријед изложеног произлази да је тужени закључивањем уговора о раду са новим послодавцем истог дана када му је престао радни однос код тужиоца 15.11.2002. године прекршио клаузулу конкуренције из члана 12. уговора о раду од 15.3.2000. године, па како није оспорио благовременост захтјева тужиоца дужан је тужиоцу исплати износ од 20.000,00 КМ на име накнаде штете у складу са уговором. Зато није погријешно првостепени суд када је удовољио тужбеном захтјеву тужиоца.

Како због погрешног правног схватања другостепени суд на правилно утврђено чињенично стање није правилно примијенио материјално право, овај суд је примјеном одредбе члана 250. став 1. ревизију тужиоца уважио и у побијаном дијелу другостепену пресуду преиначио као у изреци.

На основу члана 397. став 2. у вези са чланом 387. ЗПП суд је обавезао туженог да надокнади тужиоцу трошкове састава ревизије у износу од 842,40 КМ у складу са тарифним бројем 2. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката ("Службени гласник РС", бр. 68/05).

Предсједник вијећа
Петар Бајић

За тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић